

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1988

Nr 6

Nr 6

GYMNASIELAG

för landskapet Åland

Föredragen för Republikens President den 11 december 1987

Utfärdad i Mariehamn den 7 januari 1988

I enlighet med landstingets beslut¹⁾ stadgas:

1 kap.

Inledande bestämmelser

1 §

I gymnasiet ges en allmänbildande undervisning utgående från en humanistisk grundsyn. Undervisningen bygger på grundskolans undervisning och fostran.

Studier vid gymnasium leder till studentexamen eller gymnasieexamen. Undervisningen skall inriktas på att ge eleverna möjlighet att inleda högskolestudier eller andra gymnasiebaserade studier.

2 §

Gymnasiets uppgift är att i sin undervisning och övriga verksamhet ge sina elever sådana kunskaper och färdigheter som erfordras för en allsidig personlighetsutveckling och fostra sina elever till harmoniska, ansvarskännande, självständiga och kreativa människor med förmåga att samarbeta.

Undervisningen skall ge eleven grundliga insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen och kulturen, livsmiljön och naturen. Undervisningen skall dessutom främja demokrati, internationellt samarbete och fred, jämställdhet mellan könen och ge medvetenhet om människors lika värde.

3 §

Gymnasium upprätthålls av kommun, av flera kommuner gemensamt eller av landskapet och kommuner gemensamt.

Kommunalt gymnasium får inrättas endast med landskapsstyrelsens tillstånd.

2 kap.

Arbets tid och undervisning

4 §

Gymnasiets läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli. Läsåret indelas i en hösttermin och en vårtermin.

Landskapsstyrelsen fastställer antalet arbetsdagar per läsår samt dag för terminernas början och slut.

5 §

Har termin avkortats eller inletts senare än på fastställd dag skall försummade arbetsdagar i skälig utsträckning ersättas, antingen genom att antalet lovdagar minskas eller genom att terminen förlängs med högst sex arbetsdagar.

6 §

Under arbetsåret hålls ett minst tio dagar långt jullov, ett minst fyra dagar långt påsklov samt ett vinterlov som omfattar högst sex vardagar. Även andra lovdagar kan förekomma un-

¹⁾ Ls framst. nr 38/1986—87

Ku bet. nr 10/1986—87

Stu bet. nr 54 o. 54a/1986—87

der arbetsåret. Landskapsstyrelsen fastställer lovdagarna.

Under lov får annat skolarbete än villkorläsning inte ges elev.

7 §

Gymnasiets läroplan fastställs av landskapsstyrelsen.

I gymnasiet undervisas i svenska, främmande språk, historia och samhällskunskap, religionskunskap, livsåskådningskunskap, filosofi, psykologi, geografi, matematik, fysik, kemi, biologi, datalära, musik, bildkonst samt gymnastik och hälsokunskap. Dessutom skall elevhandledning ges. Till läroplanen hör även ämnesövergripande temastudier.

Med landskapsstyrelsens tillstånd kan undervisning ges i även andra än i 2 mom. nämnda ämnen. Dessutom kan specialkurser ordnas. En del av undervisningen kan ordnas som frivilligt tillval av ämnen eller kurser.

Med tillstånd av landskapsstyrelsen får språkundervisning med olika omfattning ges på olika linjer.

8 §

Landskapsstyrelsen kan av särskild orsak medge att undervisning av viss elev ordnas delvis på annat sätt än vad som förutsätts i läroplanen. Undantag kan inte beviljas för undervisningen i svenska.

9 §

Undervisningen är offentlig. Rektor kan dock av särskild orsak begränsa tillträdet till undervisningen.

10 §

Läroböcker och andra därmed jämförbara läromedel som används i undervisningen skall vara godkända av landskapsstyrelsen.

11 §

Lektion skall omfatta 60 minuter, varav minst 45 minuter skall användas till undervisning och minst tio minuter till rast. Om det med hänsyn till läroämnet eller av annat särskilt skäl är ändamålsenligt kan undervisningstiden och rasterna ordnas på annat sätt.

En måltidsrast om minst 30 minuter skall hållas utan att den tid som används för undervisningen förkortas.

Undervisning kan ges även utanför skolan.

12 §

Elev som befriats från gymnasiets allmänna religionsundervisning skall erhålla undervisning enligt sin egen trosbekännelse eller i livsåskådningskunskap, om inte motsvarande undervisning på annat sätt ordnas av eleven eller av elevens vårdnadshavare.

Ges i 1 mom. avsedd undervisning i gymnasiet skall denna undervisning ges under lika många veckotimmar som religionsundervisning ges.

3 kap.

Gymnasiets elever

13 §

Landskapsstyrelsen fastställer grunderna för intagning av elever.

14 §

Elev skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler och hantera skolans egendom med omsorg.

Om elev på grund av sjukdom eller av annan orsak inte kan delta i skolans verksamhet under skoldag skall skolan utan dröjsmål underättas därom.

15 §

Om elev stör arbetsron i skolan skall rektor, eller den som rektor förordnat därtill, genom att samtala med eleven, elevens vårdnadshavare, lärarna samt vid behov med andra elever försöka utreda orsaken och vidta åtgärder för att avhjälpa missförhållandet.

16 §

Elev som inte låter sig rättas genom åtgärder som avses i 15 § kan av direktionen avstängas för viss tid, högst två månader. Landskapsstyrelsen kan av synnerliga skäl avstänga elev för alltid.

Innan beslut om åtgärder enligt 1 mom. vidtas skall eleven och elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

17 §

Direktion kan besluta att avstängning av elev skall verkställas omedelbart, oavsett besvär anförs.

Direktion kan, sedan lärarkåren hörts, på nytt anta elev som avstängts för alltid, dock

tidigast två år efter det att beslutet om avstängning fattades.

Elev som avstängts för viss tid har rätt att under ifrågasvarande tid delta i skriftliga prov.

18 §

Rektor kan med stöd av läkarintyg befria elev från undervisning i visst ämne om deltagande däri bereder eleven oskäligen svårigheter. Tillfällig befrielse kan medges av läraren i ämnet.

19 §

Stödundervisning kan ges elev som tillfälligt blivit efter i sina studier eller som av annan orsak behöver sådan undervisning. Beslut härom fattas av rektor som även förordnar lärare till uppgiften.

20 §

Gymnasiets elever utser varje läsår elevråd och ordförande i elevrådet.

Elevrådet skall planera elevernas gemensamma aktiviteter och främja skolarbetet.

4 kap.

Bedömning

21 §

Vid slutet av varje kurs skall elevs kunskaper och färdigheter bedömas.

Vitsord och kurser antecknas i kursdagbok, elevkort och studiebok. Vitsord ges med siffrorna 4–10, varvid vitsordet 4 anger svaga, vitsorden 5 och 6 försvarliga, 7 och 8 goda samt 9 och 10 berömliga kunskaper och färdigheter.

Om elevs vitsord beslutar läraren i ämnet.

22 §

Landskapsstyrelsen meddelar närmare anvisningar om bedömningen av elevernas kunskaper och färdigheter samt om avgångsbetyg.

År beslut om bedömning uppenbart oriktigt kan landskapsstyrelsen ålägga läraren att företa ny bedömning eller förordna vilket vitsord eleven skall erhålla.

23 §

Elev som godkänts i samtliga ämnen uppflyttas vid läsårets slut till följande årskurs. Elev som underkänts i ett eller två ämnen skall uppflyttas till följande årskurs sedan han i dessa ämnen godkänts vid villkorsförhör.

Rektor kan tillåta elev att kvarstanna på årskurs om elevens vårdnadshavare skriftligen anhåller därom före skolarbetets slut på vårterminen.

Villkorsförhör hålls sista vardagen som inte är lördag i juni månad om inte landskapsstyrelsen annorlunda beslutar. Av särskild orsak kan rektor på begäran av vårdnadshavare tillåta att villkorsförhör hålls även annan tid.

24 §

Avgångsbetyg tilldelas elev som genomgått gymnasiet. Skiljebetyg tilldelas elev som avbrutit gymnasiestudierna.

Avgångsbetyg och skiljebetyg undertecknas av rektor. Av rektor bestyrkt betygskopia skall förvaras i skolans arkiv.

25 §

I gymnasiets högsta årskurs ordnas under vårterminen sluttentamen i svenska, främmande språk, historia och samhällskunskap, geografi, religionskunskap, livsåskådningskunskap, filosofi, psykologi, matematik, fysik, kemi och biologi.

26 §

Om annan än elev genom särskild examen önskar tentera gymnasiekursen eller del därav skall anmälan göras till skolans rektor. Tentamen verkställs av lärare som rektor förordnar. Rektor utfärdar i enlighet med av landskapsstyrelsen fastställt formulär ett intyg över godkänd tentamen. Intyget undertecknas av rektor och den lärare som verkställt tentamen.

Skriftliga tentamensuppgifter samt avskrifter av i 1 mom. avsett intyg skall förvaras i skolans arkiv.

5 kap.

Gymnasiets anställda och deras uppgifter

27 §

Vid gymnasium skall finnas en rektorstjänst och äldre lektorstjänster. Vidare kan finnas yngre lektorstjänster, ämneslärtjänster, elevhandledartjänster samt timplärare.

Vid gymnasium kan finnas även andra än i 1 mom. nämnda tjänster.

Med tjänsteman avses i denna lag ordinarie och tillfällig innehavare av i 1 mom. nämnd tjänst. Med tillfällig innehavare av tjänst avses den som innehar ledig tjänst som tjänstför rättande eller som vikarie.

28 §

Lärartjänsterna skall vara så många som antalet undervisningstimmar varaktigt förutsätter. De timmar för vilka det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänst får anförtros timlärare.

29 §

Kompetenskrav för tjänst vid gymnasium är de krav som gäller för motsvarande tjänst i riket.

Landskapsstyrelsen kan av särskild orsak bevilja dispens från i 1 mom. nämnda krav.

30 §

Tillfälligt kan för högst ett läsår i sänder anställas den som, även om han inte uppfyller kompetenskraven, har tillräcklig förmåga och skicklighet att sköta tjänsten eller uppgiften.

31 §

Gymnasiets lärarkår består av rektor och lärare samt av timlärare, som har minst åtta veckotimmars undervisningsskyldighet i skolan. Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid lärarkårens sammanträden.

Lärarkåren skall

- 1) planera, handha och utveckla skolans undervisning;
- 2) yttra sig om rektors förslag till läsordning och arbetsplan samt föreslå nya böcker till skolans bibliotek;
- 3) uppgöra förslag till skolans ordningsregler;
- 4) besluta om stipendier till eleverna; samt
- 5) handlägga övriga ärenden som ankommer på lärarkåren.

32 §

Lärarkåren sammankallas av rektor, som är lärarkårens ordförande. Lärarkåren skall även sammankallas om minst en tredjedel av medlemmarna det kräver.

Lärarkåren väljer sekreterare inom sig.

Lärarkåren är beslutför när minst hälften av medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid val då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärende avgör den åsikt som stöder befriande från straff eller lindrigare straff.

33 §

Rektor skall

- 1) leda och övervaka arbetet vid skolan;
- 2) handleda tjänstemännen och tillse att goda arbetsförhållanden råder i skolan;
- 3) uppgöra förslag till läsordning och arbetsplan samt, efter att ha inhämtat lärarkårens yttrande, sammanställa dessa och översända dem till direktionen för godkännande och därefter arbetsplanen till landskapsstyrelsen för kännedom;
- 4) ansvara för skolans ekonomi och egendom samt för stipendiefondernas förvaltning;
- 5) avgöra ärende som rör anhållan av elev om frånvaro från skolan för högst en vecka;
- 6) ansvara för skolans arkiv och matrikel samt för elev- och inventarieförteckningar;
- 7) ansvara för sammanställningen av statistiska och andra uppgifter om skolan samt ansvara för uppgörandet av årsberättelse; samt
- 8) utföra övriga uppgifter som ankommer på rektor.

Landskapsstyrelsen utser efter att ha hört lärarkåren och direktionen en av skolans lärare till prorektor för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Prorektor är ställföreträdare för rektor.

34 §

Varje klass skall ha klassföreståndare som förordnas av rektor. Till klassföreståndare skall såvitt möjligt utses lärare som i betydande omfattning undervisar elever i ifrågavarande klass.

6 kap.

Ålands lyceum

35 §

Ålands lyceum är ett gymnasium som upprätthålls gemensamt av landskapet och de åländska kommunerna. Skolans huvudmannaskap handhas av landskapsstyrelsen.

36 §

För förvaltningen av Ålands lyceum tillsätter landskapsstyrelsen en direktion för två kalenderår i sänder. En av medlemmarna utses samtidigt till ordförande och en till viceordförande.

Direktionen består av tio medlemmar. Av dessa utses fyra på förslag av kommunerna. Dessutom skall som medlemmar i direktionen finnas två elevrepresentanter, en representant

för lärarkåren, en representant för den övriga personalen samt två representanter för elevernas vårdnadshavare. Elevrepresentant utses för en mandattid om ett år. Skolans rektor är föredragande och sekreterare i direktionen. För medlem utses personlig ersättare.

37 §

Direktionen skall

- 1) övervaka och ansvara för att undervisning, förvaltning, ekonomi och övrig verksamhet vid skolan handhas i enlighet med gällande bestämmelser och på ett ändamålsenligt sätt;
- 2) tillse att bokslut uppgörs för det gångna året liksom att budgetförslag uppgörs för det kommande kalenderåret samt att dessa handlingar tillställs landskapsstyrelsen inom föreskriven tid;
- 3) anta ordningsregler för skolan;
- 4) godkänna läsordning och arbetsplan;
- 5) anta elever till skolan i samarbete med elevantagningsnämnden;
- 6) handlägga disciplinära ärenden som rör tjänstemännen eller den övriga personalen samt tillställa ärendet landskapsstyrelsen för avgörande;
- 7) avgöra ärende som rör avstängning av elev;
- 8) avge begärda utlåtanden till landskapsstyrelsen; samt
- 9) handlägga övriga ärenden som ankommer på direktionen.

38 §

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall för honom av viceordföranden.

Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då minst tre medlemmar det kräver.

39 §

Direktionen är beslutförför när minst hälften av direktionens medlemmar är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid val då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärende avgör den åsikt som stöder befriande från straff eller lindrigare straff.

40 §

Ordinarie tjänst lediganslås av landskapsstyrelsen att sökas inom 30 dagar. Landskapsstyrelsen tillsätter tjänst efter att ha inhämtat

direktionens utlåtande om sökandenas kompetens och lämplighet.

Landskapsstyrelsen anställer, efter att ha hört direktionen, tjänstförrättande och tillfälliga tjänstemän samt timplärare.

Direktionen anställer personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Landskapsstyrelsen kan genom särskilt beslut delegera sin rätt enligt denna paragraf till direktionen. För sådant delegeringsbeslut gäller i tillämpliga delar vad om delegering till enskild föredragning är stadgat.

41 §

Angående tjänstemän och övrig personal vid Ålands lyceum gäller förutom vad i denna lag stadgas vad om landskapets tjänstemän är särskilt föreskrivet.

42 §

Kommunerna i landskapet är skyldiga att delta i kostnaderna för Ålands lyceum till den del de inte täcks av landskapsmedel och övriga inkomster. Landskapsmedel utgår i tillämpliga delar enligt i riket gällande bestämmelser om statsandelar och -understöd samt amorteringslån till kommunala gymnasier.

Kommunernas andel av kostnaderna bestäms dels på basen av antalet skattören och dels på basen av antalet elever vid skolan under finansåret. Härvid fördelas kostnaderna mellan kommunerna så att hälften av kostnaderna fördelas i förhållande till antalet skattören och hälften i förhållande till antalet elever.

Landskapsstyrelsen kan uppbära förskott av kommunerna för deras andelar i de årliga utgifterna.

43 §

Kommun som ensam eller genom samarbete med annan kommun upprätthåller kommunalt gymnasium kan av landskapsstyrelsen på ansökan befrias från skyldigheten att ta del i upprätthållandet av Ålands lyceum.

44 §

Ändring i beslut som direktionen fattat rörande verksamheten vid Ålands lyceum söks i enlighet med bestämmelserna i lagen om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 182/79).

7 kap.

Kommunalt gymnasium

45 §

Gymnasium som upprätthålls av en kommun förvaltas av skolnämnd och direktion. Härvid handhar skolnämnden de uppgifter som enligt 6, 23, 33 och 37 §§ ankommer på landskapsstyrelsen samt direktionen de uppgifter som enligt 37 § ankommer på direktionen för Ålands lyceum.

46 §

Kommunfullmäktige utser tio medlemmar jämte ersättare för dessa i direktion som avses i 45 §. Av medlemmarna utses åtminstone två bland skolans elever, en bland skolans lärare, en bland den övriga personalen och två bland elevernas vårdnadshavare.

Direktions medlemmar samt deras ersättare, med undantag för elevrepresentant, utses för en mandattid av två år och på det sätt som i kommunallagen för landskapet Åland (5/80) är stadgat om nämnd. Kommunfullmäktige utser ordförande och viceordförande bland direktionens medlemmar. Elevrepresentant utses för en mandattid om ett år.

Om inte annat följer av denna lag gäller om direktion i tillämpliga delar bestämmelserna om nämnd i kommunallagen för landskapet Åland.

Direktion är beslutför när minst hälften av medlemmarna är närvarande.

47 §

Gymnasium som upprätthålls genom samarbete mellan kommuner förvaltas av kommunalförbundets förbundsstyrelse. Härvid handhar förbundsstyrelsen de uppgifter som enligt denna lag ankommer på direktion och som enligt 6, 23, 33 och 37 §§ ankommer på landskapsstyrelsen.

Fördelningen av kostnaderna för upprätthållandet av kommunalt gymnasium mellan kommunerna i kommunalförbundet sker på sätt som föreskrivs i 42 §, om inte annan fördelningsgrund anges i kommunalförbundets grundstadga.

48 §

Kommunalt gymnasium beviljas landskapsandel och -understöd samt amorteringslån i till-

lämpliga delar enligt i riket gällande grunder för statsandelar och -understöd samt amorteringslån åt kommunala gymnasier.

49 §

Tjänst vid kommunalt gymnasium inrättas och dras in av kommunfullmäktige eller, då fråga är om gymnasium som upprätthålls av flera kommuner, av förbundsfullmäktige.

Vid kommunalt gymnasium får, med landskapsstyrelsens tillstånd, inrättas lärartjänst vars innehavare är skyldig att fullgöra en del av sin undervisningsskyldighet vid landskapets skolor eller vid grundskola.

50 §

Ledig tjänst skall, om inte laga hinder föreligger eller tjänsten är överflödigt, ledigförklaras för att besättas som ordinarie. Sedan ansökningstiden utgått skall skolnämnden eller förbundsstyrelsen bland de sökande som uppfyller kompetenskraven välja den skickligaste och mest lämpliga. Tjänsten kan även ledigansläs på nytt.

Om någon av sökandena inom 14 dagar från det han fick kännedom om beslutet skriftligen kräver det, skall skolnämndens eller förbundsstyrelsens beslut underställas landskapsstyrelsen för fastställelse. Fastställer landskapsstyrelsen valet skall den valde förordnas till tjänsten. Anser landskapsstyrelsen att valet inte kan fastställas skall valet upphävas till den del det är felaktigt och ärendet återförvisas. Kan landskapsstyrelsen inte heller därefter fastställa valet skall ärendet avgöras av landskapsstyrelsen.

Vid antagande av tjänstförrättande tjänsteman skall i tillämpliga delar iakttagas vad i denna paragraf är stadgat om ordinarie besättande av tjänst. Har likväl till ledig tjänst inte före den 1 augusti förordnats sökande skall landskapsstyrelsen till tjänsten förordna tjänstförrättande tjänsteman för det begynnande läsåret.

Skolnämnd eller förbundsstyrelse antar vikarie och timlärare. För kortare tid kan vikarie eller timlärare antas till tjänst eller uppgift utan att denna förklaras ledig. Skolans rektor kan anta vikarie för högst en månad. Timlärare anställs tills vidare eller för viss tid.

51 §

Tjänsteman eller timlärare som gjort sig skyldig till försummelse eller förseelse i sin tjänst eller uppgift eller uppträtt olämpligt kan be-

straffas genom varning eller genom att avhållas från tjänsteutövning eller handhavande av uppgift under högst tre månader. För denna tid utgår inte lön eller arvode.

52 §

Tjänsteman och timlärare har med nedan stadgade undantag rätt till ålders-, invalid- och arbetslöshetspension ur landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer i tjänsteförhållande eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet. Den pensionsgrundande lönen bestäms utgående från den avlöning som tillkommer vederbörande med stöd av kommunalt tjänstekollektivavtal och som godkänts såsom grund för landskapsunderstöd.

53 §

Då tjänsteman eller timlärare avlidit betalas efter honom familjepension ur landskapets medel i tillämpliga delar enligt samma bestämmelser som gäller den som stått i tjänsteförhållande eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

54 §

Angående tjänstemän och övrig personal vid kommunalt gymnasium gäller förutom vad i denna lag stadgas i tillämpliga delar vad om landskapets tjänstemän är särskilt föreskrivet.

Mariehamn den 29 oktober 1987

SUNE CARLSSON
talman

Karl-Gunnar Fagerholm
vicetalman

8 kap.

Särskilda bestämmelser

55 §

Landskapsstyrelsen kan för försöksverksamhet medge undantag från bestämmelserna i denna lag.

56 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

57 §

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1988. Genom lagen upphävs landskapslagen den 10 juli 1972 om Ålands lyceum (35/72) samt landskapslagen den 5 juli 1979 om kommunernas skyldighet att delta i kostnaderna för upp-
rätthållandet av Ålands lyceum (60/79).

58 §

Åtgärder, som verkställigheten av denna lag förutsätter, får vidtas före lagens ikraftträdande.

Direktion enligt bestämmelserna i 36 § utses första gången från och med den 1 januari 1988.

Jan-Erik Lindfors
vicetalman

Nytryck den 13 mars 1990.
Nr 6, utgiven från tryckeriet den 1 februari 1988.
Mariehamn 1988 – Ålands Tidnings-Tryckeri Ab.